

Lev Nikolajevič

TOLSTOJ

Po plese

Když jsem dorazil na pláň, kde stál jejich dům, spatřil jsem na konci směrem k cvičišti něco velkého a černého a zaslechl zvuky flétny a bubnu, které odtamtud doléhaly. V mém nitru to pořád zpívalo a občas mi zazněla melodie mazurky. Ale tohle byla nějaká jiná, drsná, nepěkná hudba.

Co by to mohlo být? Vydal jsem se kluzkou cestou vyježděnou uprostřed pláně za těmi zvuky. Sotva jsem ušel nějakých sto kroků, už jsem v mlze pomalu rozeznával větší počet černých postav. Patrně vojáci. Asi mají cvičení, usoudil jsem a zároveň s kovářem v usmoleném kožíšku a v zástěře, který krácel přede mnou a něco nesl, šel jsem blíž. Vojáci v černých uniformách stáli ve dvou řadách proti sobě, k noze zbraň, a ani se nepohnuli. Za nimi stál bubeník a flétnista a vytrvale opakovali pořád stejnou, protivnou vrískavou melodii

"Co to dělají?" zeptal jsem se kováře, který si stoupl vedle mě.

"Honí Tataru uličkou. Chtěl utýct," mrzutě mě odbyl kovář, dívaje se ke vzdálenějšímu konci špalíru.

Také jsem se tam zadíval, až jsem mezi oběma řadami spatřil i cosi hrůzostrašného, jak se to blíží ke mně. Byl to po pás obnažený člověk, připoutaný k puškám dvou vojáků, kteří ho vedli. Opodál šel urostlý důstojník v plášti a v čepici, jeho zevnějšek mi byl nějak povědomý. Odsouzenec škulbal celým tělem, čvachtal se v roztálem sněhu, a pod ranami, které se na něho sypaly ze všech stran, blížil se ke mně. Přitom se hned kácel dozadu, a tu ho poddůstojníci, kteří ho vedli za pušky, postrkovali vpřed, hned zas klesal dopředu - a tu ho poddůstojníci táhli zpět, aby mu zabránili v pádu. A v jeho blízkosti vytrvale šel rázným trhaným krokem urostlý důstojník. Byl to její otec s tím svým růžovým obličejem a s bílým knírem a licousy.

Odsouzenec po každé ráně otáčel jako v údivu obličej svraštěný bolesti směrem, odkud rána přišla, a s vyceněnými bílými zuby něco drmolil, pořád jedno a totéž. Teprve když už byl docela blízko, konečně jsem ta slova rozeznal.

Neříkal, spíš vzlykal: "Hoši, propánaboha! Hoši, propánaboha!" Ale hoši se nedali uprosit, a když průvod došel až ke mně, viděl jsem, jak voják naproti mně odhodlaně pokročil vpřed, rozpřáhl se holí, jen zasvištěla, a prudce třískl Tataru přes záda. Tatar sebou smýkl kupředu, ale poddůstojníci ho zadrželi, a zase taková rána na něho dopadla z druhé strany, a pak zas z téhle, a opět z druhé. Plukovník se ubíral vedle, díval se střídavě na cestu a na trestaného, nadouval tváře, sál do sebe vzduch a zvolna jej vydechoval přes ohrnutý ret. Když průvod minul místo, kde jsem stál, zahlédl jsem letmo mezi oběma řadami odsouzenecova záda. Bylo to něco tak strakatého, mokrého, rudého, nepřirozeného, že jsem neuvěřil, že by to mohlo být lidské tělo.

"Panebože," ozval se vedle mě kovář.

Průvod už se vzdaloval, na klopýtajícího, svíjejícího se člověka pořád a pořád přšely rány ze dvou stran, bubny pořád vířily a flétna pískala a velká statná postava plukovníkova pořád ještě postupovala pevným krokem v blízkosti odsouzence. Vtom zůstal plukovník stát, a pak se rychle přiblížil k jednomu z vojáků.

„Já ti dám se ulejšvat," uslyšel jsem jeho zlostný hlas. "Ty se budeš ulejšvat? No?" A vtom jsem spatřil, jak pádnou rukou v semišové rukavici bije přes tvář poděšeného zakrslého, neduživého vojáka za to, že ne dosti silně zasáhl svou holí červená Tatarova záda. "Čerstvé hole sem!" křikl, rozhlédl se, a vtom mě uviděl.

Zatvářil se, že mě nezná, a hrozivě a vztekle zamračen se honem odvrátil. Bylo mi taková hanba, že nevěda kudy kam, jako bych byl usvědčen z nějakého přeohavného činu, sklopil jsem oči a pospíšil domů. Celou cestu mi o překot znělo víření bubnu a pískot flétny, slova "hoši, propánaboha", a hned nato jsem slyšel sebevědomý hněvivý hlas plukovníkův: "Ty se budeš ulejšvat? No?" A přitom mi svírala srdce takřka fyzická úzkost, hraničící s nevolností, takže jsem několikrát zůstal stát a myslel si, že užuž vyvrhnu celou tu hrůzu, kterou jsem vstřebal z té podívané. Ani nevím, jak jsem se dostal domů, a šel si lehnout. Ale sotva jsem začal usínat, zas jsem to všechno slyšel a viděl před sebou a vyskočil jsem.

Patrně ví něco, co nevím já, přemýšlel jsem o plukovníkovi. Kdybych věděl, co ví on, chápal bych i to, co jsem viděl, a nijak by mě to netrápilo. Ale přes všechno usilovné přemýšlení jsem nepřišel na to, co plukovník ví, a usnul jsem teprve k večeru, a to ještě jenom proto, že jsem byl navštívit kamaráda a vrátil se úplně opilý.

No, a myslíte snad, že jsem tenkrát usoudil, že co jsem viděl, je nějaká špatnost? Vůbec ne. Když se to dělo s takovou jistotou a všichni to pokládali za nutné, pak tedy věděli něco, co já nevěděl - usoudil jsem a snažil se tomu přijít na kloub. Ale přes veškeré úsilí se mi to nepodařilo ani později. A protože jsem se nic nedověděl, nemohl jsem se dát na vojnu, jak jsem původně chtěl, a nejenže jsem nešel na vojnu, ale nebyl jsem vůbec nikde zaměstnán a nebyl jsem, jak vidíte, k ničemu." "To my zas dobře víme, jak jste nebyl k ničemu," prohodil jeden z nás. "Raději řekněte, kolik lidí by nebylo k ničemu, nebýt vás." "No, tohle už je úplná hloupost," namítal Ivan Vasiljevič s nelíčeným rozhořčením.

"A co láska?" ptali jsme se.

"Láska? Ta od toho dne začala uvadat. Kdykoli se s úsměvem ve tváři - jak se jí dělo často - zamyslela, okamžitě jsem si vzpomněl na plukovníka tenkrát na cvičišti, a bylo mi z toho tak nějak divně a nepříjemně, až jsem ji nakonec vyhledával čím dál méně. A láska pomalu vyprchala. Tady vidíte, co všechno se může stát a jak se mění a usměřňuje celý život člověka. A vy tady vykládáte..." uzavřel.

Jasná Poljana 20. srpna 1903

